

ՃԱԲԱԹԱԹԵՐԹ

ԿՐՕՆԱԿԱՆ, ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ, ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ՀԱՏՈՐ ԾԸ. Կ. ՊՈԼԻՍ, ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 16, 1905 Թ Ի Ի 50

ԱՐՏՕՆԱՏԵՐ Զ. Բ. ԿՐԻՆ

ՏՆՕՐԷՆ-ԽՄԲԱԳԻՐ Զ. Ս. ՊԱՐՆԸՄ

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Արձակուրդ Մը Կեդր. Եւրոպայի Մեզ 905. — Քարոզիչներու Պետքը Մեր Մեզ 907. — Նոր Ժամը 909. — Մայք 909. — Ճափոնցի Զինուորներու Մեզ 910. — Թղթատարութիւն 911. — Խարբերդի Միջկեւ Մարզաւան 913. — Պարզ Խօսքեր 915. — Ազդ 916. — Քաղաքական Լուրեր 917.

ԱՐՁԱԿՈՒՐԴ ՄԸ ԿԵԴՐ. ԵՒՐՈՊԱՅԻ ՄԷՁ

[Խմբագրական]

9.

Յուրիխէ մեկնեցանք Սեպ. Տին եւ շոգեկառքի կայարանին մէջ Ռոպէրթ Գոլէճի ուսուցիչներէն մէկը, նաեւ Իւսկիւտարի Ամերիկեան Աղջկանց Գոլէճի ուսուցչուհիներէն մէկը տեանելու բարեբաղդութիւնն ունեցանք, որոնց հետ երկաթուղւոյ միեւնոյն կառքով ուղեւորեցանք այդ օրը Կառախուսքը Յուրիխ լճին մօտիկէն ընթացաւ լճին ամբողջ երկայնքովը, եւ քանի մը հզրմթր. ճամբորդելէ ետքը հասանք Վալէնդէ լիճը։ Այս լիճը 15 հզրմթր. միայն երկայնութիւն ունի, եւ 2 հզրմթր. լայնութիւն, բայց չըջակայ տեսարանը շատ վեհմ է։ Եզերքէն 2 000-3 000 ոտք ուղղաձիգ կը բարձրանան ապառաժ գահաւանդներ, որոնց ետեւը կը գտնուին 7 լեռներ, որոնց ամէնն ալ բաց ի մէկէն 7 000 կամ աւելի ոտք երկայնութիւն ունին։ Հետզհետէ անցանք գետնուղիներէ, երբեմն բոլորովին մութի մէջ, եւ մերթ ընդ մերթ կը տեսնէինք լիճը եւ լեռները։ Լճին վերջին ծայրէն շարունակեցինք երթալ 14 հզրմթր. միեւնոյն ուղղութեամբ դէպ ի Սարկանս, եւ արեւելքէն հիւսիս դարձանք դէպ ի սահմանագլխի գիւղը։ Պուքս, ուր կայ մաքառաւորն մը։

Մեր Աւստրիական Թիրոլ ուղեւորութեան առաջին մասին մէջ տակաւին Հոննոսի հովիտը կը գտնուէինք, հետեւելով անոր ճիւղին, իլի։ Անցնելով Ֆէլտքերխէ, որ լեռներէ այնպէս չըջապառուած է որ բնական ամրոց մը կը ձեւանայ եւ ժամանակաւ Թիրոլի բանալին էր, անցանք Պուլտէնսի մէջէն ուրիշ փոքր քաղաք մը։ Կառախուսքը շարունակ դէպ ի վեր կ'ելլէր եւ մեզի կը պարզէր մեզմէ վար գտնուող գետին գեղեցիկ տեսիլները եւ մեր շուրջ պատող վայրի տեսարանները, մինչեւ որ հասանք Արլպէրկ գետնուղին որ Պուլտէն 66 հզրմթր. հեռու կը գտնուի։ Հիմա որ աւարտած է Սէմիլին գետնուղին, Արլպէրկ Եւրոպայի մէջ չորրորդն է երկայնութեան կողմանէ, այսինքն 10½ հզրմթր.։ Անոր մէջէն մեր անցքը տեւեց 15 վայրկեան։ Շինութիւնն ակաւ 1880ին եւ աւարտեցաւ 1883ին աւելի քան 1,400,000 Օսմ. ոսկի ծախքով։ Առաջին ճարտարագէտը, Մր. Լօթ, մեռաւ գործին գրեթէ ճիշդ աւարտման ժամանակը։ Գետնուղիին ծայրը կը գտնուի յիշատակարան մը որուն վրայ քանդակուած է անոր պատկերը։

Գետնուղիէն իբր 100 հզրմթր. անդին հասանք իննսպրուք, ուր անցուցինք օր մը, մինչ մեր վե-

բայիչեալ բարեկամները շարունակեցին իրենց աւելեւորութիւնը : Մենք այս միջոցին կը գտնուէինք Դանուբի ճիւղերէն ոռոգուող երկիրներուն մէջ : Զարտարագիտական դժուարութիւնները փոքր չէին երկրին լեռնային յատկութեան պատճառաւ : Կային գետնուղիներ եւ կամուրջներ հանդերձ ջրովէններու եւ կիրճերու տեսարաններով : Բողանա գետին հետեւելով իջանք ինն , որու մէջ կը հոսի անիկա , եւ որ ինքնին Դանուբի գլխաւոր ճիւղերէն մին է , եւ իննսպրուքի ճամբուն մնացորդը եւ անկէ շատ հզորմթ . ալ անդին մեր ճամբան այս գետին երկայնքն ի վեր կ'իյնար :

Իննսպրուք , Աւստրիական Թիրոլի գլխաւոր քաղաքը , որուն բնակիչներն են 30.000 , հմայիչ դիրք ունի , եւ Սալցպուրկէ ետքը ամէնէն հրապուրիչ քաղաքը կը համարուի բոլոր այդ կողմերը : Հօվտին չուրջը , եւ մասնաւորապէս հիւսիսային կողմը , զարմանալի լեռներ կան , որոնց վերի մասերը կը վերջանան գորշ եւ ատամնաձեւ կրաքարով , իսկ վարի կողմերը անտառներով ծածկուած են : Մինչ կը ճամբորդէինք երկրին մէջ , կանոնաւոր դրութեամբ անտառներ տեսանք : Մտներ կտրուած տապալուած էին , ոչ այնպէս որ ջնջուէին անտառները , այլ տապալուելիք մէն մի ծառ ընտրուած էր եւ անտառը կը մնար : Կանգուն թողուած ծառերը իրենց չորս կողմէն ազատ աճելու տեղ ունէին : Քաղաքին մէջ պտոյտ մը ընելու համար մեր օթէլէն մեկնելէս ետքը առաջին անգամ այցելեցինք կարմիր մարմարիոնէ աղբիւրը , որուն վրայ կը կանգնի Դուքս Բուտովֆ Դի պղնձի արձանը , որ սկսուեցաւ 1863ին ի յիշատակ յամին 1363 Թիրոլի Աւստրիոյ հետ միացման 500-բարդ տարեդարձին : Անցնելով Ազգային Թանգարանէն , ուր չմտանք , հին քաղաքի պարսպին մեծ դռնէն անցանք քաղաքին վաղեմի մասին մէջ : Շահեկան գլխաւոր առարկան Ֆրանչիսկեան եկեղեցին է , որ կը պարունակէ դամբարանը Մաքսիմիլիանոս Աի , որ տիրեց 400 տարի առաջ : Այս դամբարանը եկեղեցւոյն կեդրոնը բաւական տեղ կը գրաւէ : Կայ ահագին տապանաքար մը , որուն վրայ Կայսրը կը ներկայացուի աղօթքի համար ի ծունր իջած . իսկ տապանաքարին քովերուն վրայ կան 24 մարմարեայ բարձրաւանդակներ , որոնք կը ներկայացնեն Կայսեր կեանքին գլխաւոր միջադէպերը : Դամբարանին չուրջը կան 28 պղնձ արձաններ ընական մեծութենէ աւելի խոշոր , որոնք կը ներկայացնեն Մաքսիմիլիանոսի դիւցազնական նախնիները : Եկեղեցւոյն մէջ ալ կայ յիշատակարանը Անտրէաս Հօֆէրի , գիւղացի առաջ-

նորդին , որ ճշմարիտ զինուորական տաղանդ ցուցուց , եւ ժամանակ մը յաջողապէս դիմադրեց Ֆրանսացւոց ոսնձգութիւններուն անցեալ դարուն գրեթէ սկիզբը : Մտանք Վերմաթ Մատուռը , եկեղեցիին մէջ ուրոյն սրահ մը , որ այսպէս կը կոչուի Կոյս Մարիամի արձաթ մէկ արձանին համար : Մատուռին մէջ քանի մը չքեղ դամբարաններ կան : Մեր ուղեցոյցը ատկէ տարաւ մեզ Հօֆպուրկ պալատին կից քանի մը սրահները , ուր կը ընակին կայսերական գերդաստանը երբ իննսպրուք կ'այցելեն : Այս սրահները զարդարուած են Մարիա Թէրէզա կայսրուհւոյն եւ անոր գերդաստանին մեծ իւղաներկ կենդանագիրներով : Դէպ ի գետ քալելով անցանք Համալսարանը եւ ժամանակ մը պտըտեցանք տնկաբանական պարտէզները եւ յետոյ անցանք կամուրջէն , որուն ներքեւէն արագ կը վազէին ինն գետին աղբուտ ջուրերը : Առեւտուրի գլխաւոր փողոցը Վարիա Թէրէզա Սթրասն է , որուն կեդրոնը բարձր սեան մը վրայ կը կանգնի Կոյս Մարիամի մէկ արձանը , եւ փողոցին ծայրին մօտ՝ յաղթական կամար մը Մարիա Թէրէզա կայսրուհիէն կանգնուած 1744ին :

Իննսպրուքէ մեկնելով հետեւեցանք իննի , եւ իբր 60 հզորմթ . անդին հասանք Վէօրկէ , ուր գետը կը դառնայ դէպ հիւսիս , եւ ժամանակ մը հետեւեցանք անոր ճիւղերէն մէկուն . եւ ահա կառախուժը սկսաւ դէպ ի վեր ելլել , երկու վայրաշարժներէ քաշուելով : Արեւին մայրամուտէն ժամանակ մը ետքը հասանք Սալցպուրկ : Զամբուն վրայ ամէնէն շահեկան տեղն էր Յէլլըրգէ գեղեցիկ փողը լիճ մը , հաճելի չրջականերով , ուր շատեր մեկնեցան կառախուժէն , վասն զի այդ տեղ շատեր կը յաճախեն իբրեւ առողջարար վայր : Եւ լիճէն շատ մղոններով աւելի անդին մեր ճամբան հասաւ նեղ անցք մը , որուն մէկ կողմն էր լեռնէ միւս կողմը գետը :

Սալցպուրկ չունի այնքան մօտ լեռներ որքան ունի իննսպրուք , եւ սակայն զուրկ չէ լեռնային տեսարաններէ , եւ ամէնէն աչքի զարնող կատարն է Ունթէնսպէրկ , որուն օտորոտը , ըստ հին աւանդութեան մը , Շարլման կայսրը կը քնանայ , եւ պիտի արթննայ երբ Դերմանիա վերստանայ իր նախկին փառքը : Այս քաղաքը աւելի գեղեցիկ է քան իննսպրուք : Ունի շատ ընդարձակ եւ գեղեցիկ պահուած հասարակաց պարտէզ մը , ուր շատեր տեսանք նստած : Սալցախ գետը , իննի մէկ ճիւղը , քաղաքին կեդրոնէն կ'անցնի : Գլխաւոր կամուրջին ճամբուն վրայ անցանք տունէ մը , որ առաջ ընակարանն էր համբաւաւոր երգահան Մա-

յարթի, որ ծնաւ Սայգպուրկի մէջ 1756ին եւ մե-
տաւ 35 տարեկան: Կամուրջին անդիի կողմը կը
կը գտնուի քաղաքին աւելի հին մասը իր նեղ փո-
ղոցներով, որոնց մէկ քանիին մէջէն անցանք եւ
զանոնք յոյժ շահեկան գտանք: Գացինք ստորոտը
Մոնխսպէրկի, որ է անտառախիտ բլուր գրեթէ երեք
կըմթր. երկայն: Բլուրին ճակատը գահաւանդ ցից
ժայռ է, եւ անոր գագաթը հասնելու համար վերամ-
բարձ մը նստանք, բայց բաւական անաւոր գտանք
վերելքը: Կառքը, որուն մէջ նստանք, վեր հանուե-
ցաւ բաց կազմածի մը միջոցաւ. եւ մենք դուրս կը
նայինք վար քաղաքին վրայ մինչ վեր կ'ելլէինք 250
տար: Բլուրին վրայ կը գտնուին կայսերական վա-
ղմի ամրոց մը եւ ուրիշ շէնքեր եւ սիրուն ճե-
մեղվայրներ անտառներուն մէջերը: Բայց վերել-
քին միջոցաւ վայելելու գլխաւոր բանն է քաղա-
քին եւ շրջականներուն վաւեր տեսարանը: Սայց-
պուրկի մէջ շահեկան ուրիշ առարկաներ եւս կան,
զորոնք ուրախ պիտի ըլլայինք տեսնելով. բայց
փոթ չըրինք զանոնք այցելելու կիրակի օրը, եւ
ժամանակ չունեցանք երկուշաբթի: Սայցպուրկի
բնակիչներն են իբր 25,000:

Սայցպուրկէ Լինց, ուր հասանք Դանուբի ե-
կերքը, 124 կըմթր. է: Անցանք փոքր լիճի մը
եղերքէն, եւ Աթթուանկէ, մեր ճամբուն վրայ
գտնուած կայարաններուն մէկէն, ճիւղ ուղի մը
կ'երթայ հարաւ դէպ ի Ֆրանկոնգէ, որուն եզերքը
կը գտնուի Կէմառնտէն. հաճելի ըլլալից տեղ մը եւ
աւելի հեռուն՝ Իլլ, Ֆրանց Սոգէֆ կայսեր ա-
մարանցը: Միեւնոյն կողմը բաց ի Ֆրանկոնէ կան
ուրիշ գեղեցիկ լճակներ: Լինց վերին Աւստրիոյ
գլխաւոր քաղաքն է 40,000է աւելի բնակչով:
Առկէ վիէննա, երկիրը աւելի հարթ եւ նուազ
հետաքրքրական կերպարան մը առաւ, եւ դաշտե-
րը աւելի խոպան կ'երեւնային: Լինցէ վիէննա
հեռաւորութիւնն է 188 կըմթր.:

Մենք կանգ չառինք վիէննա, այլ կառք մը
մտնելով քաղաքին մէջէն անցանք ուրիշ կայարան
մը, եւ նոյն օրը յիս միջաւոր մեկնեցանք դէպ
ի Պուտտաիէշթ, ուր անցուցինք գիշերը: Արդէն
զրած ենք ասկէ քանի մը տարի առաջ Պուտա-
փէշթ մեր այցելութեան նկատմամբ, աւստրիացի
նշինչ պիտի աւելցնենք Մաճառներուն այս գեղե-
ցիկ քաղաքին վրայ: Բերկրութիւն զգացինք կա-
յարանին մէջ գտնելով Ամերիկացի բարեկամ մը,
որ Ամերիկայի այցելութենէն կը վերադառնար եւ
մեզի պիտի ուղեկցէր: Կառախուսքը մէկ-
ուկէս ժամ աւելի ուշ ճամբայ ելաւ քան Կոս-
տանդնուպօլոյ կառախուսքը ասկէ քանի մը ամիս

առաջ. բայց որընթացութիւնն այնքան աւելցած է
որ Պելկրատ հասաւ առաջուան ժամուն: Սերպիոյ
մէջ այնքան արագ չճամբորդեցինք: Մեր ուղեւո-
րութեան մնացած մասը հանգստաւէտ եղաւ, եւ
ապահով հասանք մայրաքաղաք տասը շաբաթէ
մէկ օր պակաս բացակայութենէ ետքը:

Վ. Ն. Ջ.

ՔԱՐՈՁԻՉՆԵՐՈՒ ՊԵՏԲԸ ՄԵՐ ՄԷՋ

Ե

Որովհետեւ մեր եկեղեցիներուն համար քարո-
զիչներ հայթաթելու գործը մեր աստուածաբանա-
կան ճեմարաններէն կ'ակնկալուի, այս մասին մեծ
պատասխանատուութիւն մը եւս անոնց վրայ կը
ծանրանայ:

Այս երկրին մէջ չորս աստուածաբանական
ճեմարան ունինք. Մարաշ, Խարբերգ, Մարզուան
եւ Պէյրութ: Պէյրութի ճեմարանը Արաքսոս ե-
կեղեցիներու յատուկ է, ուստի ուղղակի առնչու-
թիւն չունի մեզի հետ: Բայց միւս երեք ճե-
մարանները ուղղակի առնչութիւն ունին երեք
հոգ. Միութիւններուն մէջ գտնուած եկեղեցինե-
րուն հետ:

Ուրիշ խնդիր է այս վարժարաններուն երեք հատ
ըլլալը, եւ անոնց այժմու քաղաքներուն մէջ
մնալը մեր եկեղեցիներուն համար լաւագոյն անօրի-
նութիւնն ըլլալը կամ ոչ, Բայց եթէ մեր եկեղեցի-
ներուն համար բաւական թուով եւ պէտքին համա-
պատասխանող աստիճանաւ քարոզիչներ պիտի
պատրաստենք, քաջայայտ է թէ այս երեքին իւրա-
քանչիւրին մէջ ալ ինչ ինչ նկատմամբ բարե-
կարգութիւն անհրաժեշտ է: Օրինակի աղագաւ,
այս երեքին ամէն մէկուն մէջ ալ իրենց բոլոր
ժամանակը եւ ոյժը այս գործին նուիրող Ամերի-
կացի եւ քրիկ նոր ուսուցիչներու պէտք կայ:
Ասոնց երեքին մէջ ալ (թերեւս բաց ի Մարաշինէն)
մէյմէկ լաւ գրատուն պէտք է: Ասոնց երեքին
մէջ ալ Հայ եւ Օրթոտոքս եկեղեցիներուն ծէսե-
րուն եւ վարդապետութիւններուն ուսման այժմ-
եանէն աւելի ժամանակ եւ կարեւորութիւն
տրուելու է: Մեր այն վարժարանները պարտին
իրենց աշակերտները դարուս աստուածաբանական
նոր գաղափարներուն ծանօթացնելու նպատաւոր
յառաջդիմական դիրք մը բռնել թէեւ շատ պէտք չկայ
ժամանակ տալու այն խնդիրներուն, որոնք աստուա-
ծաբանական շրջանակին մէջ փճաբանութիւններու
առիթ կ'ըլլան եւ շատ կարեւորութիւն չունին
մեր երկրին մէջ:

Բաց յայտնանէ մեր այս վարժարանները պար-

տին մասնաւոր միջոցներ գործածել մեր եկեղեցիներուն յարմար քարոզիչներ պատրաստելու համար :

Նախ, աշակերտներ հրաւիրելու եւ ընտրելու միջոցին գործադրելու բաներ կան : Եթէ աստուածաբանութեան ուսուցիչները ժամանակ ժամանակ այցելեն մեր եկեղեցիները եւ գոյէճները, եւ մեր ժողովուրդներուն ցեղենն անոնց քարոզչի պէտքը եւ քարոզչութեան պաշտօնին կարեւորութիւնը, անտարակոյս օգտակար կ'ըլլայ : Բայց աշակերտներու ընտրութեան մէջ անոնք պարտին յետին աստիճան խիստ եւ զգուշաւոր գտնուիլ : Քարոզչութեան ձիրքէ կամ յարմարութենէ զուրկ երիտասարդի մը աստուածաբանական ճեմարան մըտնելը այնպիսի օխալ մըն է որ, անկէ ետքը թէ՛ այդ երիտասարդը ինք եւ թէ՛ մեր եկեղեցիները շատ դժուարութիւններու կ'ենթարկուին մինչեւ որ ուղղեն այդ օխալը : Ըստ մեզ ամէնէն մեծ օխալներուն կարգէն են չափէն աւելի աշակերտներ ընդունիլ, եւ մանաւանդ գոյէճին մէջ նիւթական նպաստ ընդունած երիտասարդները աստուածաբանական դպրոց մտնելու օտիպել : Աստուածաբանական աշակերտներուն թիւը թող քիչ ըլլայ, եւ անյարմար եղողները թող չընդունուին : Երիտասարդ մը աստուածաբանական ճեմարան մտնելով իր կեանքի ապագայէն կ'որոշէ, կ'ընտրէ : Աստուածաբանական վարժարանէն ելլելէ ետքը այսպիսիներուն արհեստ սորվիլ կամ առեւտրով զբաղիլը զիւրին չըլլար անոնց տարիքին եւ օւրիշ պարագաներուն բերմամբ : Այս պատճառաւ աշակերտ ընդունելու ատեն ուսուցիչները մեծ պատասխանատուութիւն ունին : Այդ ատեններ գործուած օխալները քարոզչութեան պատիւը կ'իջեցնեն եւ քարոզիչներուն թիւը կը պակսեցնեն :

Երկրորդ, աշակերտներուն ընթացաւարտ ըլլալէն եւ քարոզչութեան երթալէն ետքը մեր աստուածաբանական ճեմարանները պարտականութիւններ ունին : Մեր աստուածաբանական ճեմարանները Ամերիկայի կամ Անգլիոյ վարժարաններուն պէս աշակերտներուն վկայական տալով եւ զանոնք եկեղեցիներուն ղրկելով միայն չատանալու չեն : Կը կարծենք թէ մեր աստուածաբանական ճեմարանները պարտին պատասխանատուութիւն զգալ իրենց շրջանակին մէջ գտնուած բեմերուն յառաջդիմութեան եւ մեր քարոզիչներուն յաջողութեան համար : Որովհետեւ մեր քարոզիչներուն համեմատ թուականները չեն ներքեր անոնցմէ շատերուն նոր գիրքեր գնել, անոնց հմտութիւնը

կը հիննայ քանի մը տարիէն : Ի՞նչ ասիկա կը տկարացնէ մեր այդ քարոզիչներուն ազդեցութիւնը եւ գիրքը : Ունեք, այն եկեղեցւոյն մէջ ուր պաշտօնավարել զացած են, երբ վարչային մէկ երկու օխալներ կը գործեն, այլ եւս չեն կրնար այդ եկեղեցիներուն մէջ մնալ, եւ կը ստիպուին փոխել իրենց տեղը, եւ այս կերպով կը օկոխն անոնց նեղութիւնները : Ունեք ալ քարոզչական կանոններու մէջ թերութիւններ կը գործեն, եւ ասիկա անոնց օգտակար ըլլալուն արդիւր կ'ըլլայ : Եւ օակայն եթէ մեր աստուածաբանական ճեմարաններու ուսուցիչները փոխանակաւ այցելեն մեր եկեղեցիներուն եւ տարեւան մէջ քանի մը շաբաթ իրենց նախկին աշակերտներուն ջով կենան, անոնց աստուածաբանական նոր գաղափարներ հաղորդեն, եկեղեցւոյ վարչութեան եւ քարոզչութեան մասին անոնց վիճակները քննելով անոնց պէտք եղած խրատները տան, անոնց նոր գիրքեր յանձնարարեն, մանաւանդ անոնց նոր գիրքեր տալով՝ անոնց վրայ ճառեր եւ քննադատութիւններ գրել տան, ուրիշ եղբայրակից քարոզիչներու հետ տեսակ մը ընթերցանութեան շրջանակ կազմել տան, (Ասիկա կրնան ընել կամ չըջաբերող գրատուն մը կազմելով եւ կամ աստուածաբանական ճեմարանի մատենադարանէն անոնց նոր գիրքեր փոխ տալով — ինչո՞ւ աստուածաբանական ճեմարանի մատենադարանը պատշաճ եղանակաւ մը չձառայէ մեր բեմերուն եւս) : Եթէ անոնց ուշադրութիւնը հրաւիրեն մէջտեղ գտնուած եկեղեցական խնդիրներուն, անոնց հետ Սուրբ Գիրքին ինչ ինչ մասերը ուսումնասիրեն, անոնց Յունարէնի եւ Եբրայեցերէնի հմտութիւնը զարգացնելու համար յորդոր կարգան անոնց եւ գրգռ տան, եթէ եկեղեցւոյ վարչութեան, քարոզչի օգնելու խնդիրներ կան, յանձնարարութիւններ ընեն, առոնք եւ այսօրինակ միջոցներ մեր քարոզիչներուն խրախոյս տալով հանդերձ մեր բեմերը եւ մեր ժողովուրդներուն առջեւ քարոզչութիւնը կը բարձրացնեն :

Ասոր վտառ ըլլանք թէ քարոզիչներուն թիւը շատցնելու ամէնէն ազդեցիկ միջոցն է քարոզչութիւնը բարձրացնել : Եւ եթէ մեր աստուածաբանական ճեմարանները իրենց դասարաններէն դուրս մեր բեմերուն համար ալ ուսուցչական պաշտօնը չեն օտանձնէր, մեր քարոզիչները շուտով պիտի տկարանան, եւ այս բանը քարոզչութեան պատիւը եւ քարոզիչներուն թիւը պիտի իջեցնէ : Արդ, զո՞ն չըլլանք իրենց ժամանակը մասնաբ աստուածաբանական ճեմարանին տուող կամ ժամանակը միայն դասարանի գործին սահմանափա-

կող առտուածաբանական ուսուցիչներով, այլ որպէս զի ուսուցիչները կարող ըլլան մեր բեմերուն ալ օժանդակել, պարտիք ջանալ առտուածաբանական ուսուցչաց թիւը օտուարացնել:

Այս նպատակին ծառայող միջոց մը կրնայ ըլլալ նաեւ ժամանակ ժամանակ մեր քարոզիչներուն առտուածաբանական դպրոց գալով իրենց հմտութիւնը նորոգելու առիթ բնծայել տարի մը: Կարծեմ Մարաշի առտուածաբանական ձեմարանը (թերեւս ուրիշներ ալ) մերթ փոքած է առիկա եւ օգտակար գտած է:

Վերջապէս մեր առտուածաբանական ձեմարանները ոչ լոկ միտիոնարական վարչութեան ներքեւ գտնուող դպրոցներ ըլլալու են, ոչ ալ միայն առնոց մէջ ուսանող աշակերտներուն պատկանեալ հաստատութիւններ, այլ՝ եթէ եկեղեցիներուն հետ ընդ յարաբերութեան մէջ գտնուին եւ բեմերուն ալ ուղղակի ծառայող մարգարէից դպրոցներու կերպարանքն առնեն, վստահ ենք թէ մեր քարոզիչներուն թիւին եւ յատկութիւններուն վրայ քարի շատ ազդեցութիւն պիտի ունենան:

ՅՈՎ. Գ. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ

ՆՈՐ ԺԱՄԸ

Ամէն օր Աստուծով պէտք է սկսիլ: Երրուսդէմի ամէնէն ծանրազգաղ և ամէնէն բարի մարդը սովոր էր ըսել, «Աստուանց պիտի լսես իմ ձայնս, առտուանց պատրաստ պիտի ըլլամ քեզի ու սպասեմ»: «Աստուանց պիտի երգեմ՝ քու ողորմութիւնդ»: Դանիէլ ալ առտուն կանուխ կ'ողջունէր իր Աստուածը աղօթքով ու գովութեամբ:

Օրը անխոհմտութեամբ և շատ վտանգաւոր կերպով կ'սկսինք, եթէ մեր ննջասենեակէն կ'ելլենք առանց մեր Ամենակալ բարեկամին հետ գաղտնի հաղորդակցելու: Ամէն ֆրիստոնեայ, երբ իր հանդերձները կը հագնի, իր հոգեւոր զրահներն ալ հագնելու է: Օրուան աշխատութեան չձեռնարկած՝ երկնային մանանայէն մաս մը հաւաքելու է ներքին մարդը կերակրելու համար:

Ինչպէս անապատի ուղեորը կիզիչ աւաղներուն վրայ իր ուղեորութիւնը կ'սկսի՝ ուղտը բռնաւորելով արմաւենիին շուքին տակ և իր ջրի տիկերը կը լեցնէ անոր ոտքը վալ-

վացող բիւրեղանման ջրով, նոյնպէս ֆրիստոնեայ ուխտաւորը իր առաւօտեան պաշարը կ'առնէ ֆրիստոնի անսպառ աղբիւրէն: Առաւօտը աղօթքի և փառաբանութեան ոսկեղէն ժամն է: Միտքը թարմ է, գիշերուան ողորմութիւնները և արշալոյսի նոր յարութիւնը չնորհակալութեան կը մղեն բարեպաշտ հոգին: Ուրախ սիրտը կանուխ, արտոյտին նման, կը սրանայ դէպի երկնից դռները:

Պըներնի անմահ ալլաբանութեան ամենազեղեցիկ սլացքներէն մին է նկարագրութիւնը ֆրիստիանոսի, որ «Խաղաղութիւն» սենեակին մէջ անկողնէն կ'ելլէր ու կ'երգէր, մինչ իր պատուհանները դէպի ծագող արևը կը նայէին: Եթէ կռապաշտական վաղեմի Մեմնոնի քարէ արձանն անգամ կը նուագէր, երբ արշալոյսի առաջին շողերը վառէին անոր կարծրակուռ ճակտին վրայ, արդարեւ ոչ մէկ ֆրիստոնէի սիրտ համը ըլլալու է, երբ Աստուած կ'ուրախացնէ առտուան ելքը:

ՄԱՅՔ

(Շուր. Զ. Խաչիկ Բէն և Էրշ)

Իրարու ետեւէ խօսեցան մանչերն ու աղջիկները, Կոկորդո լեցուեցաւ կարծեա: Ինչ փոփոխութիւն տեղի ունեցած էր: Ամէնէն վերջը Մայք ելաւ: Մաքուր չապիկ մը հագած էր եւ բամբակէ աժան տաքատ մը լաւ տաքատակալով (սաքը): Զեռքերը եւ երեսները մաքուր էին: Բայց երբ կայնեցաւ, ձեռքերը դնելու տեղ չգտաւ: Մոզոքը հոս հոնէն իր մերկ ոտքերով եւ ըսաւ, «Ես գրեթէ վերջինն եղայ դարձի եկող: Բայց ուրախ եմ որ դարձի եկայ, եւ կը յուսամ որ պիտի դիմանամ մինչեւ որ տաղաւարը նօթէն գայ»: Ապա տեղը նստաւ: Տղայոց մէկ քանին քիչ մը խնդացին Մայքի եւ անոր վկայութեան վրայ, բայց ինք չբարկացաւ:

Երգ մը եւս երգուեցաւ, վարժուհին հրաժեշտի կարճ ուղեւձ մը խօսեցաւ եւ անա լմնցաւ ժողովը: Շիքակօի գոհններուն մէջ առաջին ամառան գործ տեսած էի: Գացի գտայ Մայքը, եւ խրատական քանի մը խօսք ըրի անոր: Յետոյ սկսայ պտըտիլ Աւետարանին զօրութեան վրայ մասնակցով:

այսպիսի վիճակի մը մէջ կեանքը արժէք պիտի չունենար իրեն համար : Երբեք չէր լսած Գրիգորի վրայով, եւ ոչ այս կեանքին համար միութարութեան միջոց ունէր ոչ ալ հանդերձեալին համար յոյս : Փոխանակ բեռ մը ըլլալու իր ընտանիքին եւ մտքի եւ սրտի նոյն թշուառ վիճակը կրեալ, աւելի աղէկ տեսնեց իր կեանքին վերջ տալ եւ անոր հետ իր թշուառութեանն ալ : Բայց իր ախտը կ'ընկերէր վիճակին մէջ անկարող էր իր դիտաւորութիւնը ի գործ դնել, եւ զրկուեցաւ թոյլտալ հիւանդանոցը ի Թոքիօ : Հոն գտնուող գտաւ Միս Ուիրիք, որ խօսեցաւ անոր Գրիգորի վրայով եւ թէ ինչպէս Ան կրնար իրեն տալ մտքի խաղաղութիւն, ուրախութիւն իր սրտին մէջ, պահել զինք մեղքէն, եւ իրեն տալ յաւիտենական կեանք երկնքին մէջ : Սապէս կ'ըսէ Միս Ուիրիք. «Անոր համար նոր եւ զարմանալի պատմութիւն մըն էր Աւետարանը, եւ կը բազմաթիւ քննարկէր, աղօթէր եւ Սուրբ Գրոց վարդապետութեան մէջ միտադրուէր : Աստուած օրհնեց անոր այս կերպով ընդունած պատգամը, եւ քանի մը շաբաթեան մէջ ան խոստովանեցաւ իր մեղքերը եւ աղօթեց որ կարող ըլլայ հասնիլ իր լսած զարմանալի ճշմարտութիւնները : Երբ իր ծանկերուն վրայ կը ծնէր աղօթքի համար, երեւոյր իր Աստուածաշնչին վրայ զոր չէր տեսներ, գիտցանք թէ գտած էր Փրկիչը : Հիմա կեանքը բոլորովին տարբեր էր իրեն համար : Ինք կատարեալապէս երջանիկ էր, եւ սկսաւ ծրարել իրեն պատրաստել ապագային համար :

«Մինչ մեր բոլոր կրցածը կ'ընէինք անոր օգնելու համար, նամակ մը եկաւ Ամերիկեան Աստուածաշնչի Ընկերութեան գործակալէն, որ կ'ըսէր թէ կոյրերու յատուկ ուսուցիկ գիրքերով մէյմէկ Աւետարան պիտի տայ հիւանդանոցին մէջ գտնուած բոլոր զինուորներուն, որոնք այլեւս չեն կորսնցուցած են պատերազմին մէջ : Ինչպէս ուրախ եղանք երբ Յովնանու Աւետարանն ընդունեցինք այս կոյրին համար : Անոր ոտքերէն շնչեղութիւնը նշանագիրն էր : Եւ երբեք չաբաթ չանցած՝ կարգացած էր անկա առաջին ինք գլուխները, որոնց մեծ մասը բերնուց սորված է :»

Միս Ուիրիք ուսուցիկ գիրքերու գործիք մը բերել տուած է այս զինուորին համար, որ այդ գործիքով նամակ մը գրած է իրեն, որուն թարգմանութիւնն է հետեւեալը .

«Մերի վարժուհիս ի Գրիգորի, — Շատ եւրախ եմ իմ տեսած սորված ըլլալուս համար : Աստուծոյ մեծ օգնութեամբ հանգէպ աշխարհիս : Վասն զի երբ ես առաջին անգամ վերադարձայ, իմ տա-

ռապանքէս աւելի մեծ տառապանք չէր կրնար ըլլալ, եւ կեանքս վիշտով լի էր շարունակ : Հիւանդանոց գալէս եւ երգերու երգութիւն եւ Գրիգորի օրհոյս ուսուցումը լսելէս ետքը հասկցայ թէ մեղքերս մեծ էին անոր առջեւ : Ապաշխարեցի եւ աղօթեցի որ զոհոնք ջնջէ եւ ինծի չնորհէ իր սէրը եւ խաղաղութիւնը : Այն ատեն երջանիկ եղայ եւ օրիտս ուրախութեամբ լեցուեցաւ շարունակ : Բոլոր ցաւս եւ տառապանքս աներեւութացան, եւ հիմա ունիմ երջանկութիւն եւ խաղաղութիւն, զոր կարող չեն գիտնալ այլ ունեցողները : Եւ կը բերկրիմ գիտնալով թէ կենդանի Աստուած մը կայ կոյրերուն համար, եւ չնորհակալ եմ ձեզմէ որ օգնեցիք ինծի փրկութեան ճամբան գիտնալուս :»

Միս Ուիրիք կը յարէ. «Ամէն օր կը տեսնեմք թէ անկա կը կարգայ իր Աստուածաշունչը, շատ ուրիշ զինուորներ ալ իր շուրջը հաւաքուած ունենալով, որոնք կը գիտեն անոր դէմքը որ կը պայծառանայ ուրախութեանն երբ իր մատերը կը դպնին ամէն մէկ նոր բառի, եւ կ'ունկնդրեն ճշմարտութեանը, մինչ կը կարգայ զայն իրենց : Երբ կը նստի եւ կը խօսի անոնց իր կարգացածներուն վրայով, Հոգին կը ճառագայթէ անոր վերաւոր եւ օպիացած երեսէն, մինչեւ որ դէմքը կը գեղեցկանայ ուրախութեամբ եւ խաղաղութեամբ : Ան ամէնէն երջանիկ անձն է շէնքին մէջ, եւ ուրիշներ եւ օգնութիւն՝ հիւանդանոցին մէջ գտնուած ամէն մարդու : Հարկաւորներ կը խնդրեն այս Աւետարանը որ փրկած է զանիկա, եւ մեզի կը պատկանի հայթայթել անոնց :»

ԹՂԹԱՏԱՐՈՒԹԻՒՆ

(Փրֆ. Յ. Յ. Մանուկեան, Մարտի)

Թղթատարութիւնն է միջոց մը, որով տեղէ տեղ կը փոխադրուին նամակ, լրագիր, վաճառքներու նմանքներ եւ ստակի յանձնարարութիւններ :

Թղթատարութեան հիմը դրուեցաւ Կիւրոսէ Պարսկաստանի մէջ իբր Ն. Բ. 550ին : Անոր «Անկարի» կոչուած կանոնաւոր ռաւանդակները 2500 հազարամեթր հեռաւորութիւնը կրնային կտրել 6 օրէն : Մեծն Աղեքսանդր եւ Հռոմէական պետութիւնը միեւնոյն կերպը շարունակեցին : Աբաբացւոց ամիրապետները եւս Թաթարստանէ Փոքր Ասիա եւ Միջերկրականի ճամբով մինչեւ Սիկիլիա եւ Սպանիա թղթատարներ կը հասցնէին : 1464ին Լուի ԺԱ. Գաղղիոյ մէջ ընդհանուր եւ կանոնաւոր թղթատարութիւն մը հիմնեց : 1516ին Թաթարի իշխանը Գերմանիա ներմուծեց թղթատարու-

կան գրութիւններ : 1481ին Անգղիոյ մէջ պաշտօնաւոր կան գրութիւններու համար եւ 1633ին ընդհանուր գրութիւններու համար թղթատարութիւն հաստատուեցաւ :

Թղթատարութեան օկիզները կանոն էր որ թէ՛ առաջողը թէ՛ ընդունողը երկուքն ալ վարձ վճարէին : Վարձը շատ ծանր էր, եւ նամակ մը քանի՛ երկրէ ոչ անցնէր, այնքան անգամ վարձ կ'առնուէր : Թղթատարական գրութիւնը այժմու կատարելութեան հասցնող առաջին քայլն առնուեցաւ 1840ին, երբ Րօլէնտ Հիլի առաջարկութեամբ Անգղիոյ մէջ չորս տարւանոց նամակի մը թղթատարական վարձը մէկ փէնի (20 փարա) եղաւ որեւէ հեռաւորութեան համար : Թէեւ կառավարութիւնը մէկ երկու տարի զրամական փնտռ կրեց այս պատճառաւ, բայց անկէ ետքը շուտ յառաջդիմեց թղթատարութիւնը, եւ հիմա շատ երկիրներու մէջ միեւնոյն գրութիւնը կը տիրէ :

Առաջ թղթատարութեան վարձին համար հնչուն դրամ կ'առնուէր, եւ նամակին վրայ կնիք մը կը կօխուէր իբրեւ նշան ստակին վճարուած ըլլալուն : 1840ին Անգղիոյ մէջ ներմուծուեցաւ փէնինոց թղթատարութիւնը. նաեւ մէկ փէնինոց նամակագրումը կամ գրոշմաթուղթը. եւ յայնմհետէ այս գրութիւնը ընդունուած է աշխարհի բոլոր քաղաքակիրթ երկիրներուն մէջ : Օսմանեան Պետութեան առաջին նամակագրումները 1863ին ներմուծուեցան : Բաց ի ուրոյն նամակագրումներէ իրենց վրայ նամակագրում կրող նամակի պահարաններ ալ ներմուծուեցան :

1865ին Գերմանիոյ թղթատարութեանց տեսուչ Սթէֆան թղթատարական քարտը (քարթ փոսթալ) հնարեց, բայց անոր կիրառութիւնը առաջին անգամ Աւստրիոյ մէջ սկսաւ 1869ին, եւ այնուհետեւ Գերմանիոյ մէջ : Թուրքիոյ մէջ առաջին անգամ 1877ին սկսաւ : Թղթատարական քարտերը զոյգ, մէկը պատասխանի յատուկ, գործածելու գրութիւնն ալ Գերմանիոյ մէջ սկսաւ : Ասոնցմէ զատ փակ թղթատարական քարտեր ալ կան : Տպագրուած թուղթերու համար կը գործածուի յատկապէս պատրաստուած գրոշմաթուղթ եւ կամ իր վրայ տպագրուած գրոշմ կրող ժապաւէն մը : Առաջուած ռեւէ թուղթի համար, որուն վրայ գրոշմաթուղթ փակցուած չէ եւ կամ պակաս գրոշմաթուղթ փակցուած է, պակասին երկպատիւր վարձ կ'առնուի, եւ այն ոտին յաճախ կը փակցուի «Թաքտա» կոչուած մասնաւոր գրոշմաթուղթը :

Բաց ի գրութիւններէ եւ տպագրութիւններէ,

Թղթատարութեան միջոցով կը շրջուին նաեւ վաճառքներու նմոյշներ, թանկագին իրեղէններ, օտակ եւ զոհարեղէններ եւ, ուր որ փոխադրութիւնը զիւրին է, 2-3-Յ հազարակրամ ծանրութեամբ ծրարներ : Շատ երկիրներու մէջ, ինչպէս այժմ Թուրքիոյ ինչ ինչ կողմերը եւ, թղթատարական յանձնարարութիւններ կ'ըլլան : Եւ ասոնց համար մասնաւոր թուղթ կը գործածուի : Շատ անգամ հեռագրով յանձնարարութիւններ քննել ալ պատշաճ է :

Փանի մը երկիրներու մէջ թղթատարութիւնը կը ստանձնէ նաեւ ստակ գանձել, եւ շրջուած առարկայի մը փոխարժէք դրամը գանձելով հեռագրով կը յանձնէ : Ստակի գանձման վարձը հեռագիրն ընդունողը կը վճարէ :

Թղթատարութեան միջոցով շրջուած ռեւէ բանի համար մասնաւոր յաւելուածական վճարումը ընելով այդ առարկան երաշխաւորեալ (արձանագրեալ) կը յղուի, այսինքն թղթատարութիւնը կը ստանձնէ գանիկա անվաւ յանձնել իր տեղը եւ պատասխանատու կ'ըլլայ անոր համար :

Վերեւ ըօրինք թէ առաջ նամակներու համար ուրոյն վարձ կը պահանջուէր ամէն մէկ օտար երկիրներու մէջ ուրկէ նամակներ կ'անցնէին : 1874ին, վերոյիշեալ Սթէֆանի առաջարկութեան վրայ, քաղաքակիրթ աւերութիւններէն շատին կողմանէ զերկուած պատուիրակներուն թղթատարական համաժողովին մէջ աւերութեանց մէջտեղ թղթատարական ընդհանուր դաշնակցութիւն մը կազմուեցաւ, եւ 1878ին հրատարակուեցան անոր պայմանները : Հիմա թղթատարական գրութիւն ունեցող երկիրներուն գրեթէ ամէնն ալ սոյն դաշնակցութեան մէջ են :

Ուրջան կ'իջնէ թղթատարի վարձը, նոյնքան կը բարձրանայ առաջուած նամակներուն եւ թուղթերուն թիւը, եւ ամէն երկրի մէջ թղթատարութիւնները շահաւոր կերպով կը գործեն : Միայն Ամերիկեան ներքին նահանգներուն մէջ — որովհետեւ բնակչութիւնը տակաւին շատ ցրուած է եւ ուստի ամէն կողմ թղթատուներ հաստատել հարկ եղած է — թղթատարական ծախքը եկամուտէն աւելի կ'ըլլայ :

Իբրեւ նմոյշ վերջին գրութիւններու վրայ կառավարուող թղթատարական կեդրոններու, բաւական է Պերլինի թղթատարութիւնները նկարագրել : Եւրոպայի զանազան կողմերէն եւ նաւահանգիստներէն ամէն օր հինգ տասը անգամ երկաթուղւոյ կառավարման կողմէն եւ նամակներով եւ ուրիշ առարկաներով լեցուն կառքեր կը բերեն : Թղթա-

տարական կառքերուն գալու միջոցին, պաշտոն-
եաները նամակները դատած եւ տրցակ արցակ
պատրաստած են: Այն ինչ կառախուսածը կանգ կ'առ
նէ, թղթատարական կառքերը հասած նամակները
եւն. կ'առնեն եւ զխաւօր կեդրոնները կը փո-
խադրեն, եւ այս կեդրոններէն Պերլինի շուրջ
գտնուած 213 նամակատուներուն կը բաշխուին
անոնք: Նամակատան պաշտոնեաները առանց մէ
կ'առնեն ամէն բան եւ կը ցրուեն, այնպէս որ կա-
ռախուսքին ժամանումէն մէկ ժամ չանցած՝ նամակդ
կը կարդա տանդ մէջ: Դրկելու համար օտրպուած
չեւ նամակատուն երթալ, 446 տեղերու մէջ դրոշ-
մաթուղթ կը ծախուի, երբ պէտք կ'ունենան,
կ'առնեն քովդ կը պահեն: Երբ նամակ պիտի դրկես,
դրոշմաթուղթը կը փակցնես եւ անկիւններու
զուլաները գտնուած 2,950 ուրոյն տեղեր գտնուած
թղթատարական արկղիկներէն քեզի ամէնէն մօտ
եղողին մէջ կը դնես: Օրը հինգ-տասը անգամ այդ
արկղիկները կը պարպուին եւ պարունակութիւն-
ները թղթատուները կը տարուին: Պերլինի նա-
մակատան եւ հեռագրատան դործերուն 24,628
հոգի կը ծառայեն: Թղթատարական բեռներուն
փոխադրութեան համար 1,554 կառք կը բանի:
1903 տարուան մէջ գուրդէն Պերլին եկած նա-
մակներու, թուղթերու, լրագիրներու եւ նոյն-
ներու թիւը 565,000 000ի հասած է: Իսկ քաղա-
քէն զրկուածներուն թիւը՝ 1,050,000,000ի: Նե-
րածուած ապրանքներու ծրաքներուն թիւը 13,
000,000, արտածուածներունը՝ 25,000,000, եւ
փոխարժէքները՝ 62,500 000 Օսմ. ռոկի. գացող
յանձնատուներուն թիւը՝ 11,000,000, եւ փոխար-
ժէքը՝ 39,000,000 Օսմ. ռոկի:

Համայն աշխարհի մէջ թղթատարական Միա-
թիւններուն փոխադրած նամակներուն եւ թուղ-
թերուն թիւը (ըսց ի տպագրուած թուղթերէն եւ
նոյններէն) մէկ տարուան մէջ 25,000,000,000էն
աւելի կ'ըլլայ: Թղթատարութեան միջոցով մէկ
տարուան մէջ փոխադրուած ամբողջ իրեղէններու
ծանրութիւնը կը հասնի իբր 2,000,000 տակառա-
չափի, զոր փոխադրելու համար 200,000 երկա-
թուղւոյ կառք պէտք կ'ըլլայ: Ահա քանի մը եր-
կիրներու վիճակագրութիւնը այս մասին.

Երկիր	Թղթատար	Նամակ և բաց
Միաց. Նահանգք	75,000	5,000,000,000
Դերմանիա	35 500	3,200,000,000
Անգղիա	21,600	3,100,000 000
Աւստ. Հունգարիա	10,750	1,500,000,000
Դադրիս	9,300	1,100,000,000
Ճափոն	4,570	730,000,000

Ռուսիա	11,160	620,000,000
Հնդկաստան	10,270	510,000,000
Իտալիա	8,000	325,000,000
Զուիցերիա	3,470	240,000 000
Յունաստան	380	15,000,000

(Թ.-բ.է.է.է.)

ԽԱՐԲԵՐԴԷ ՄԻՆՁԵՒ ՄԱՐԶՈՒԱՆ

Պարբերդէն մեկնումս գրեթէ յանկարծակի ե-
ղաւ (*): Զկրցի գոնէ հոն եղած պաշտոնակիցներս
տեսնել՝ որոնց յիշատակը օրիտս կը վառէ: Հոգեւոր
զաւակացս լռիկ բայց յայտնի արտասուքները եւ
նփրատ Գոլէճին օրերի նախագահին Մր. Րիկզի
Տիկնոյ մահուան լուրը, բոլորը միասին գալով,
յայտնի է թէ ինչ կրնան ընել զէպի հեռաւոր,
անծանօթ քաղաք մը չուողին: Սակայն Մամուրէթ
իւ Ազիզէն մեկնածս պահուն կառապանիս կանգ
առնել տուի: Զիս եւ ընկերներս Տէրօջը յանձնելէն
ետքը սկսանք քալել: Շիտակը ըսեմ, յաւէտ կը
վազէինք քան կը քալէինք: Զիերը զօրաւոր էին,
կառապանը ուշիմ եւ խելքը գլուխը երիտասարդ
մը, աղօւոր կը քչէր: Երբ կը հեռանայինք այս
շատ սիրելի դաշտէն, զրպանէս աւետարանս հա-
նցի որ ամենօրեայ շարքս շարունակեմ: Երբ
բացի, տեսայ որ Մարկոսի աւետարանին ան
կտորը կարգալիքս է, ուր Յիսուս մաքսաւոր
Մատթէոսի մաքսատուէն կ'անցնի ու անոր կ'ըսէ,
«Ետեւէս եկուր»: Շատ անուշ տպաւորութիւն
ըրաւ հոգիիս վրայ: Անանկ խորհիլ տուաւ ինծի
թէ նոյն Յիսուսն է որ առջեւէս կ'անցնի ու կ'ըսէ,
«Գաւմէ, ետեւէս եկուր»: Զարմանալի կաղզու-
րում մը տուաւ հոգիիս: Զօրացուց իմ մէջս ու
համոզումը թէ առ Համբարդութիւնս Աստուծոյ
կամքովն է: Սկսայ ուրախ ըլլալ ու երգել, «Թող
արանջեալ ալ դադարի, քանզի Յիսուս միշտ մօտ
է ինծի»: Նոյն օրը բաւական ուշ նորէն աւետա-
րանիս նայեցայ, ուրիշ շարքի մը: Եւ ահա Փիլ-
ի. գլխէն առ կտորն էր կարգալիքս. «Զեղմէ ա-
մէն մէկը նոյն միտքը թող ունենայ որ Գրիտոս
Յիսուսի մէջն էք»: Աս ալ որ վրայ կու գար՝
բոլոր տխուր տպաւորութիւններս ջնջեց: Հոգիս
համակ ուրախութեամբ ողջոց: Թէեւ բաւական
ուշ ելանք, ժամանակին նորէն կրցանք
հասնիլ Գոմուր խան: Առաջուց կը խորհէի թէ
պարապ գիշեր մը պիտի անցունեմ: Սակայն Տէրը
հաս ալ տուաւ զօվացուցիչ մը: Մալաթիոյ կող-
մէն եկած կառքերը ինծի հէշէհէի մը կը բերէին,

(*) Յապաղած բայց չահեկան նամակ մը.

[ԽՖ. Ա.-Եր.]

իլուանեան էֆն, Այնթապ Գոլէճի ընթացաւարտներէն մին, որ ծննդավայրը կ'երթար: Անկաւարագրելի է վայելածս հաճոյքը: Մինչեւ ուշ առոն խօսակցեցանք: Ապա աղօթելով քնացանք: Երբ կաղաւթեալ առտուն ելանք, անոնք հարաւ, իսկ մենք հիւսիս գացինք: Սկսանք նորէն վազել: Գիշեր ետքն էր կէսօրէն, երբ Մալաթիա հասանք: Ուրախութեանս վայրերէն մէկն էր այս, զի երկու տարի առաջ հինգ ամիս հոս աշխատեցայ մեծ ուրախութեամբ: Սիրելի օտարակազմ երբ վազեց տեսութեան համար, խնդրեցի որ կարելի եղածին չափ շուկան լուր տայ թէ իրիկունը 11ին պաշտամունք մը պիտի ունենանք: Եղաւ ալ, Բաւական օրեր լինելու եկեր էին: Հազիւ ժողովիս լինողներ: Ահա կառապանը եկաւ, Պիտի երթանք ըսելով: Ո՛հ, չյազեցայ աս տեսութենէն, եւ շատ օրեր չեմ չկրցայ ալ տեսնել, զի անոնք կը խորհէին թէ զոնէ գիշերը հոն կ'անցունեմ: Գիշերով անցնելու համար էր այն տաք տեղերէն ուր ցորեկը պիտի նեղուէինք անշուշտ: Բաւական բերի կառքեր ալ կային, ճամբորդի ալ: Բայց մենք շնորհիւ մեր քաջ ձիերուն՝ ամէնէն առաջ անցանք:

Սրվազ հասանք չաբաթ օրը գրեթէ կէսօրին: Տեղւոյն հովիւը վեր: Միհրան Գաղանձեան առաջուց նամակով հրաւիրած ըլլալով մեզ, ուղղակի իր տունը գացինք՝ եւ մեծ օրով ընդունուեցանք: Միտքերնիս էր երկուշաբթի ճամբանիս շարունակել, օակայն սիրելի պաշտօնակիցս, որ կորովի ու հոգիները շահելու օրովը լեցուած մէկն է, խնդրեց որ երկուշաբթի ալ հոն անցունեմ: Կեցայ: Երկուշաբթի առաւօտ կանանց ժողով մը եղաւ, իրիկունը խառն: Աս քաղաքը հոգեւոր գործի մասին գիւթիչ է: Պաշտօնակիցս փափաք յայտնեց որ մինչեւ հինգշաբթի կենամ, ուրբաթ ելլեմ: Հաւանեցայ, Տէրօջը կամքը օկելով աս պատեհութիւնը: Այս առիթով ծանօթացայ շատերու, մասնաւորապէս Տէրօջէ ընտրուած այն քայրերուն, որ քաղաքին աւետարանիչներն են: Շատերը վկայեցին անոնց աշխատութեան մեծ օգտակարութեան իզական օգուտ մէջ: Գոհար ապա եւ Մարգարիտ խաթուն Բողոքական չեն, բայց Գրիգոր Լուսաւորիչի Լուսաւորչականներն են իսկ եւ իսկ: Ինծի գործակցեցան եւ հոգիս անմոռանալի յիշատակներով լեցուցին: Մանօթացայ նաեւ Յակոբ Եղորդը, որուն վրայով արդէն լսած էի հեռուէն: 30 տարիէ աւելի է որ աս քաղաքին աւետարանիչն է մայր եկեղեցւոյ մէջ ձրի: Զղջման եկած է Պօլսոյ մէջ միայն պարզ աւետարանով մը՝ զատուելով իր ունայնատէր ընկերներէն:

Բէն: Աս քաղաքը կու գայ ու կ'օկօի քարոզել խօսքով ու կեանքով: Ամուսնացած չէ, տիպար բարեպաշտ մը, մարդասէր մը: Բարեկամները իրեն նոր վերարկու մը կը շինեն, ստիպումով կու տան: Կու գայ կարօտ մը, հինը կ'օկէ: Աս կը խղճահարի զայն տալու, կը հանէ, նորը կու տայ, հինը իրեն պահելով: Շատ բան կայ գրելիք այս սիրելիին վրայով, օակայն կը թողում անոնց որ աւելի մօտէն կը ճանչնան զայն: Հաճոյքով նաեւ տեսնելու բարեբաղդութիւնն ունեցայ Նորահատեան Պատ. Մանուկը: Ասոր վրայ ալ լսած էի առաջուց: Ա՛հ, տեսութեան 2½ ժամը շատ քիչ եկաւ երկուքիս: Որհնդածութեան եւ խօսակցութեան օրերութիւն բարութեանցը մասնք անջնջելի տպաւորումներով ու աղօթքով: Երկուքիս աղօթքովը զատուեցանք: Աստուծոյ աս մարդուն մէկ քարոզը լսելու հաճոյքն ալ ունեցայ: Տէրը օրհնէ: Այլը կը լուսեմ մայր եկեղեցւոյն որ ասանկներ ունի իր գրկացը մէջ: Տէրը բիւրապատկէ եւ ամէն տեղ գտնուին ասանկներ: Վերջինը, հոգիս հատորը, զեռ առոյգ եւ աշխոյժ է: Կը յօւսամ եւ կը մաղթեմ անոր շատ տարիներ եւ լիւրեցուն բազմաթիւ օգտակարութիւններով կեանք բոլոր այսպիսիներուն: Գրելիք շատ բաներ ունիմ անոր վրայ, բայց կը ցաւիմ, չի օրեր որ իր վրայ խօսուի: Մանօթացայ նաեւ հոս միօրինարութիւն մը Միսիս Փէրիի որ Մր. Մուտիի գործակցած է ատենին: Հոգիով լեցուն մէկը, աղօթող, աշխատող մէկը՝ որ ինծի մեծ նեցուկ եղաւ հոն ունեցած աշխատութեանս ատեն: Նաեւ տեսայ Միսիս Շէփերտը, ո՛հ, Աստուծոյ մէկ օքանչելիքը: Աստուծոյ կ'ելլէր, կէսօրին տուն կը դառնար միայն ճաշելու համար ու նորէն կ'անցայտանար հոգեւոր ասպարէզին մէջ: Բայց ամէնէն աւելի զարմանալի ծանօթս, որ վաղածանօթ ալ էր Աստուծոյ Հոգին եղաւ: Մենք որոշեցինք մինչեւ ուրբաթ: Աստուած ըսաւ, Մինչեւ գալ ուրբաթ, եւ այնպէս եղաւ: Տր. Շէփերտ քաղաքին եւ շրջակայից ախտերը երեւան հանեց եւ դարմանել աշխատեցաւ: Սբ. Հոգին հոգեւոր ախտերը երեւան հանեց որ Մեծ Բժիշկը դարմանէ: Ժողովարանը 700 անձ կ'առնէ կ'օկէ: Ամէն առտու որ կանանց պաշտօն կ'ըլլար, միայն անոնցմով կը լեցուէր: Շատ որոշ էր թէ գործադր ո՛վ էր: 2-3 ժամ կը տեւէին պաշտօնները: Քանիցս կը ջանայի արձակել կարելի չէր ըլլար: Զղջում, խոստովանութիւն, աղօթք ու աղօթքի խնդրանքներ կը դառնային աս բաղձութեան մէջ: Եղբարց հոգ. ժողովներուն մէջ ալ ասանկ բաներ պակաս չէին: Օրհնեալ ըլլայ Աստու

ուած որ զիս բերաւ ինծի ցուցնել առ բանը: Ինչպէս դժուարաւ զատուեցայ ան սիրելիներէն, անանկ ալ դժուարաւ կը զատուիմ անոնց վրայ գրելէն: Կիրակի օրը մանաւանդ երկրորդը՝ այնքան խոնուեցաւ որ քանիցս ժողովուրդը ռաքի հանել եւ առաջ քաշել պէտք կ'ըլլար: Տղաքը ազջիկները ամպիոնը քովս կ'առնէի եւ մեծ բազմութիւնը դուրս կը մնար, ետ կ'երթար:

Մեծ ուրախութեամբ եւ ոմանց դառն արտառութենովը վերջապէս զատուեցանք ուրբաթ օրը, եւ Թոգատ հասանք շաբաթ կէսօրէն առաջ: Զի առ կառապանս ալ քաղ էր: Բնական էր որ գոնէ կիրակին հոս անցունէի՝ քայց չկրցայ ազատիլ: Վերջապէս հոս ալ երկու կիրակի մնացի, առաւօտուն կանուխ եւ գիշերը մէկին (այսթուրքա) պաշտամունքներ ունեցանք, ուրբաթ օրն ալ ծոմապահութեան տուինք եւ Տէրը նորէն հոս ալ իր հրաշքները ցուցուց ինծի: Առտուան պաշտամունքը ուրբաթու՝ հինգ ժամ տեւեց: Նպատակով դադրեցուցինք, մինչեւ իրիկուն տեւելու բնոյթը ունէր:

Թոգաթու մէջն ալ Հաղորդութիւն ունեցանք ինչպէս նաեւ Սըվազ, հոն առաջին կիրակին, իսկ հոս վերջին ու յանակնկալօ: Խոսքով էֆ. Սարրաֆեանի հիւրն էի, բարեպաշտ երիտասարդ մը: Աստեղի ժողովուրդը գրեթէ ամէնը այնպէս են: Քաղաքը գեղեցիկ է, շուկան եւ տունները պարտէզներով զարդաբուսած: Հոս այցելեցի գերեզմանը Հէնրի Մարթին անուն Անգլիացի միսիոնարի մը, որ գրեթէ դար մը առաջ առկէ անցած ատենը մեռած է: Այս այցելութիւնը վրաս տեսակ մը տպաւորութիւն ձգեց: Մարդը ինծի անձանօթ է՝ գործերուն վրայ քիչ բան գիտեմ: Սակայն կարծես թէ Սուրբ Հոգին անոր գերեզմանին շուրջը պատած էր: Հոն որ գացի՝ բոլորովին յափշտակուեցայ ու չկրցայ ինքզինքս զսպել որ չլամ օուրը երկնային մտածումներով տագորուած: Շատ ուրախացայ այս երկնային պատեհութեան վրայ: Բնաւ չգլղացի հոս երկու կիրակի կենալուս: Երկուշաբթի օրը ելայ առ սիրելի քաղաքէն, իրիկունը Չանկալ ըսուած խանը անցուցինք: Ախ, հոս ալ անակնկալ մը պահուած կամ պատրաստուած էր ինծի: Կը հանդիպիմ ծանօթի մը, որու երկու տարիէ աւելի առաջ պատահած էի Բիլի Գառապային մէջ, Սողիկեան էֆ.ին: Շատ հաճելի եղաւ մեր տեսութիւնը եւ ծանօթութիւնը ուր երկուքս ալ անձանօթ էինք:

Երեքշաբթի կէսօրին մօտերը Ամասիա վաղեմի եւ անուանի քաղաքը հասանք: Շատ ուրախա-

ցայ, երբ տեսայ այս քաղաքի ուշիմ ժողովուրդը ինչպէս հնարք գտած է իրենց գետակը շահագործելու, ջուրը մակարդակէն շատ բարձր տեղեր հանելով ճախարակներով, ու այնքան հռչակաւոր պարտէզներ ոռոգելով: Երանի թէ ամէն գետերը ասոր պէս շահագործուէին: Մեր երկիրը դրախտի պիտի փոխուէր: Ինչպէս բնական անանկ ալ շատ մը հոգեւոր բարիքներ կան, որ սակայն առանց շահագործուելու կանցնին շատ անգամ: Այս քաղաքիս մէջ իմ ծննդավայրէս գերդաստան մը տեսնելու մեծ հաճոյքը ունեցայ, որ է Տր. Թովմատ Տաղլեան որ գիշերը հիւրընկալեց մեզ: Նաեւ մեծ հաճոյք տուաւ ինծի որ սիրելի Ակնեցիներէս երեք ընտանիք զաւակներով եկան տեսութեան: Տեղացի բարեկամներ ալ եկան: Անաւ տեսութիւնը եւ խօսակցութիւնը ետքէն տեղի տուին հոգեւոր ժողովի մը եւ աղօթքի: այսպէս իրարմէ զատուեցանք: Առտուն մեկնեցանք դէպ ի Մարգուան: Հոս հասանք կէսօրէն ետքը: Հանդիպեցանք ժողովուրդէն ոմանց որ անարժանութիւնս դիմաւորել եկած էին մինչեւ վանքը: անոնց մէջն էին Փրոֆ. Յակօբեան էֆ., Խանթաժուրեան Հայկազուն էֆ. (Ակիւլինէ) եւ այլ սիրելի եղբայրներ ու քոյրեր: Եւ հիւրընկալուեցանք Մեծ Յակօբ էֆ. Պետրոսեանէ՝ քրիստոնէական սիրով: Հոս է մեր ճամբուն վախճանը առ այժմ: Հոս է մեր հոգ. աշխատութեան վայրը Աստուծոյ որդւած ժամանակին չափ որ ինծի անձանօթ է: Իրենք հաւատացած են թէ Հոգիէն առաջնորդուած հրաւիրեցին եւ մենք ալ նոյն համոզումը ունենալով եկանք:

Շատ նկատելի էր շնորհիւ Աստուծոյ եւ մեր վեհ. Կայսեր ու անոր բարեխնամ կառավարութեան՝ ճամբաներու դիւրութիւնը եւ ապահովութիւնը:

Մարգուան, Օգոս. 30 ԳԱՒՏԵ ԱՊԱՀԱՅՆԱՆ

ՊԱՐԶ ԽՕՍԳԵՐ

Զօրութիւնը առողջ մարմնոյ մը յայտարար նշանն է: Որչափ զօրաւոր եւ առողջ ըլլայ մարդ, այնքան աւելի կը տակաւ տարիներու բեռին, այնքան երկար կ'ապրի:

Ֆիզիքական զօրութիւնը փափաքելի բան է, եւ չկայ մէկը որ զայն անհարկի նկատէ: Եթէ կայ մէկը, գիտցէք որ իր առողջութիւնը կորսնցուցած ըլլալով այրած օրտին միսթարանք կը կարգայ, կամ իրեն տրուած անգին պարգեւին անգիտակ՝ առողջ տխմար մ'է:

Հիները մարմնական բիրտ ոյժը ապրելու առաջին եւ վերջին պայմանը կը նկատէին: Հզօրագոյ-

նին ապրելու իրաւունքը՝ միայն Սպարտացւոց դաւանանքը չէր։ Երբոր հետզհետէ մարդիկ իրենց մտային կարողութիւններուն գիտակցութիւնը ունեցան, աշխատեցան շահագործել իրենց մտքի ոյժերը որոց միջոցաւ կրնային ապրիլ զարերով։ Զօրաւոր մարդ մը կ'ապրի 80-100 տարի, իսկ մտաւորապէս ուժով մարդ մը կ'ապրի 8-80 դար եւ աւելի։

Մարդկութիւնը այսօր ուրիշ կարեւոր քայլ մ'ալ կ'առնէ։ Ապրելու համար բարոյական ոյժը գերադաս կը համարի առաջին երկուքէն, որովհետեւ առով անբաղդատելի կերպով երկար կ'ապրի։ Մարդ իր մէջ գեղեցկապէս համագործած այս երբեակ ուժերով ամէնէն զօրաւորը կը հանդիսանայ երկրագունդիս վրայ ապրող արարածոց։ Այսու հանգերձ որքան քիչ են իրապէս ուժով եւ զօրաւոր մարդիկը, եւ ինչ պատկառելի մեծամասնութիւն մը կը կազմեն անոնք որ թոյլ են ու տկար ֆիզիքապէս։

Նեղութիւնները մարդոց ուժին փորձաքարերն են, ու չափազանցութիւն չըլլար եթէ ըսեմ թէ մարդ ամէն օր այս նեղութեան փորձաքարին հետ կը քառի ու իր գոյնը կը ցուցնէ որոշ ու մեկին։ Նեղութիւնները այնչափ բնական են որչափ վարդին համար փուշը, եւ այնքան յաճախադէպ ու շատ որքան մէկ վարդին դէմ իր տերեւներուն տակ պահուելու մէկէ շատ աւելի փուշերը։ Վիճակի անհամեմատութիւնը նեղութեանց այլազան երեւոյթները կը ցուցադրեն։ Հոս մէկը իր անմեղ տարիներուն մէջ կ'որբանայ։ Հոն ուրիշ մը պատանեկութեան տարիներուն մէջ կը տառապի։ Ասորին երիտաւարդ մը կեանքը բեռ մը կը նկատէ ու անդին ծերուկ մը իր գործերուն անյաջողութեան համար գանգատներ եւ անէծքներ կը տեղայ բաղդին ճաղատ գլխուն։

Այս նեղութեանց եւ թշուառութեանց թուումն մասանցը կրնանք ժամերով չարունակել, սակայն հերիք է որ ըսենք թէ մարդ նեղութեան ճիշով մը իր աչքերը կը բանայ աշխարհին համար ու տխուր հռչակներով մը կը փակէ զանոնք վերջին շունչին հետ։ Գրազէտներէն փառաւոր ապագայ մը խոստացող մէկը, իր անձնական դժուարութեանց ու նեղութեանց չգիմանալով, իր անձնասպանութեան վերջին բազէներուն աղաղակեց, «Եթէ աշխարհի մէջ իրական բան մը կայ, այն ալ նեղութիւնը ու տառապանքն է, ուրիմն պէտք չկար որ ծնէինք»։ Անոնք որ այս տրամաբանութեամբ եւ համոզումով իրենց կեանքներուն վերջակէտը կը դնեն՝ նեղութեան օրը տոկալու բարոյական ուժը եւ զօրութիւնը չունեցողներ են։

Անձնասպանութիւնը ոճիր մ'է։ Սարսուռ մը կ'զգանք ամէն անգամ որ այսպիսի անեղի արարքի մը պատմութիւնը կը լսենք։ Կան սակայն կարգ մը ապրող անձնասպան ոճրագործներ, որոնց հանդէպ սառ անտարբերութիւն մը կը մշակենք։ Թոյլ եւ մեղկ մարդիկն են անոնք, որք փոքր նեղութիւններու չկրնալով տոկալ կը կորոնցնեն անգին պատեհութիւններ ու կ'ապրին միայն, որպէս զի ափոռանքներով լիցուն իրենց անարժէք դամբանականները կարդան իրենց կեանքին։

Փորձութիւնները նեղութեանց քոյրերն են ու շատ անգամ ալ անոնց մայրերը։ Ասոնք շատ հեշտալից կը ներկայանան մանտանդ դիտաւորներու։ Սիրատոշոր նայուածք մը, զուարթացուցիչ ըմպելիներ, բազմական հաճոյքներու մօլութիւններ, ոչ բարոյացուցիչ կատակներ ու խօսակցութիւններ, փորձութիւններ են որոնք անտանելի թշուառութեանց կը մատնեն ենթական։ Հիւանդութիւն մը այն ատեն վտանգաւոր է, երբ վարակուողը բնաւ չզգար, ու հաւատարապէս նեղութիւնը այն ատեն աւելի վտանգաւոր է, երբ հաճոյքի եւ ուրախութեան պաւթներով կը ներկայանայ։ Մինչ ասոնց զիմաղրեւո համար մարդ շատ աւելի զգուշութեան եւ բարոյական ոյժի պէտք ունի։

Անոնք որ գիտեն թէ այդ փորձութեանց անձնատուր ըլլալը զիրենք տեսնէ նեղութեանէ աւելի կը մաշեցունէ ու կը տկարացունէ, եւ դեռ կը յամառին այդ վիճակին մէջ մնալու, նեղութեան օրը երբեք ոյժ չունեցողներն են, որոնք իրենց բարի անուններուն եւ բարոյական կեանքին մասը կը փութացնեն։ Ամէն անգամ որ մարդ տեղի կուտայ փորձութեանց՝ իր կամքը կը տկարացնէ իր կեանքին հետ։ ու այսպէս ֆիզիքական ու բարոյական կեանքին մահերը յառաջ կու գան նեղութեանց դէմ իմացական ու բարոյական ներուժին պակասէն կամ տկարութենէն։

Ըսածներս վերացական բաներ չեն, այլ՝ պարզ խօսքեր։ Եթէ կ'ուզէք, կարդացէք Յովսէփի, Երեմիայի, Մանկանց, Պողոսի, Յիսուսի պատմութիւնները։ Նորէն կարդացէք Ֆրանսիսի, Աբրահամ Լինքոլնի, Լիվինգսթոնի, Էտիսոնի կենսագրութիւնները։

ՅԱՄԱՐԵԼ Կ. ԻՍԶԱՏՈՒԹԵԱՆ

ԱԶԴ

Կ. Պօլոսոյ Հայ. Աւետ. Եկեղեցւոյ Վարչութիւնը կը ծանուցանէ թէ առաջիկայ կիրակի Դեկ. 17 ժամը 5ին (Ը. Թ.) Սբ. Հաղորդութեան Խորհուրդը պիտի կատարուի Իւսկիւտարի մատրան մէջ, Եղբայրներ եւ քոյրեր օրով կը հրաւիրուին ներկայ գտնուիլ։

Գրիգոր Ե. Ընկերակցութեան ազօթքի ժողով, ժամ 9½ (Ը. Թ.) ի Բէթ, Գումգափու։ Նիւթ՝ Մար. Թ. 34։ Իւսկիւտար, ժողովարանին մէջ, ժամ 6½։

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՆԵՐՔԻՆ

Մայրաքաղաք. Կայս. Թանգարանի նոր շէնքին արտաքին մասերն աւարտած են : Շէնքին տարածութիւնն է 1,900 քառ. մետր, որով Թանգարանին յաւելուածներուն ընդհանուր տարածութիւնը կ'ըլլայ 4,480 քառ. մետր : — Միլաթի Աֆրոտիսիա եւ Գարաճասու գիւղախմբին մէջ գտնուած հնու-թիւնները Կայս. Թանգարան բերուեցան : — Պել-ճիոյ Թագաւորը մասնաւոր գրով Վեհ. Սուլթանին հաղորդեց Ֆլանտրայի գլխին ժահուան լուրը : — Քանի մը օր առաջ մայրաքաղաքիս Գերմանական Թիւթոնիա օրանին մէջ վաճառահանդէս մը տեղի ունեցաւ Գերման դեսպանուհիին նախագահու-թեամբ : — Պոմպայի Օսմ. հիւպատոսը երեքշաբթի իր պաշտօնատեղին ուղեւորեցաւ : — Էտիրնէի հրկիզեալներուն օգնելու համար Քաղաքապետա-րանին մէջ կազմուած յանձնաժողովը կը ծանու-ցանէ թէ մինչեւ ցարդ 48,678 դահ. հաւաքած է :

Նահանգներ. Միսսիսսի Րէժիի Ատանայի գոր-ծարանին բացումը կատարուած է կուսակալ Պահ-րի փայայի նախագահութեամբ : — Սէլանիկ քա-ղաքէն քառորդ ժամ հեռու Ձէյթունըզի մէջ 4 «պոմպա» գտնուած է եւ Պուլկար մը ձերբակալ-ուած իրրեւ կասկածելի : — Իզմիրի մէջ հնու-թիւններու Թանգարան մը պիտի շինուի 7-9 հա-զար ոսկի ծախքով եւ Արաբական ոճով : — Մա-անի մէջ առ այժմ 40 անկողիննոց հիւանդանոց մը պիտի հաստատուի եւ բժիշկ ու դեղագործ զրկուի եւ երեք ամիսն անգամ մը դեղօրէ ամենայն կանո-նաւորութեամբ, մինչեւ որ նոր դրութեամբ հիւան-դանոց մը հիմնուի 120 անկողինով : — Էրզրումի կուսակալութեան գիմումեղած է Էրզրում-Տրապի-զոնի խճուղիին վրայ ինքնաշարժ կառքերով ուղեւոր եւ բեռ փոխադրելու նպատակով ընկերութիւն մը կազմելու համար, պայմանով որ Կայս. կառավա-րութեան կողմէ պահանջելի աւելն ապահովութիւն-ներ ընծայուին : — Երուսաղէմէ կը գրուի թէ վա-ղեմի տաճարի մը պեղումներէն կարգ մը արժե-քաւոր բաներ երեւան հանուած են : — Թավլաթ գաւառակի Փազլ գիւղը Մուղլա գաւառակին կըց-ուեցաւ Կայս. հրամանով : — Քանի որ Հիճազի երկաթուղիին շինութիւնը կը յառաջանայ, առեւ-տրական թղթակցութիւնները կ'ուելնան : Ուստի որոշուեցաւ Աճէլունի, Սալթի, Տէրայի եւ այլ տեղերու թղթատարական գործառնութիւններուն համար սուրհանդակներ պատրաստել : — Որոնց որ

անկ է՝ ծանուցուեցաւ գաւառային թաղապետու-թիւններու հասոյթները իրենց նպատակին յառ-կացնել եւ կառավարական պաշտօնատեղիներու շինութեան համար հարկ եղած գումարները տե-ղային ելեւմտացոյցներու այն բաժնէն հոգալ, որ շինութիւններու յատկացուած է : — Կայս. հրա-մանագիր մը կը պատուիրէ Խարբերդի նահանգին արկղէն 10,000 դահ. տալ Մալաթիոյ եւ չրջակա-յից երկրաշարժէն փնտռուողներուն պէտքերը հո-գալու համար : — Կայս. Թանգարանին համար Սթանքէոյի մէջ կատարուած պեղումներու վայրին չրջակայներն ալ հնութիւններ կը պարունակեն : Ուստի որոշուեցաւ այդ գետինները գնել եւ դրա-մը նոյն հաստատութեան յատուկ դրամադրխէն վճարել :

Այլեայլ. Անձնական տուրքի գանձումը պի-տի սկսի : Ուստի Մարգահամարի վարչութեան հրահանգ արուեցաւ Պոյոյ եւ չրջակայից մէջ այդ տուրքին ենթակայ եղողներուն կատարեալ ցանկը պատրաստել եւ Ելեւմտական նախարարութեան զրկել : — Հանրային Պարտքի Վարչութիւնը Իտա-լացի պատուիրակ թէօտոյի մարքիզին պաշտօն յանձնեց Սալիհի (Կարմիր Մով) աղահանքերը եր-թալ եւ մանրամասն ուսումնասիրութիւն մը կա-տարել՝ զանոնք նպաստաւոր կերպով շահագործե-լու նպատակով : — Վեհ. Սուլթանը, Լիվրփուրի Իսլամ հասարակութեան պետ Ապտուլահ Բիլիոմ էֆի. հիւանդութիւնն իմանալով, որպիսութիւնն հարցուց իր մասնաւոր բժշկին ձեռամբ : — Բեթ-լեհէմի մօտակայ գերեզմանատան համար Երուսա-ղէմի Օրթոտոքս եւ Լատին պատրիարքութիւննե-րուն երկարժամանակեայ վէճը երկու կողմէ կ'ըն-քուած պայմանագրութեամբ մը վերջացաւ : — Նկատելով որ Ռուսիոյ հնտախտի համաճարակը կը տատկանայ, յարմար դատուեցաւ Սինոպի մաք-րանոցը նորոգել, տաղաւարներն աւելցնել եւ չըր-ջակայ աղբերակներէն երկաթ խողովակներով ջուր բերել : — Որոնց որ պէտք է՝ ծանուցուեցաւ Եւ-րոպայէ նորագոյն գործիքներ բերել աւելի արագ եւ աւելի ընտիր շիճաղեղ պատրաստելու համար : — Պատուիրուեցաւ հոգ տանիլ օր Օսմ. խաղաղ-ները Յունական խաղողներուն մրցակից ընելու համար կատարելագործուին Գերմանական, Ֆրան-սական եւ Իտալական մաքսերը պակսեցնելու մի-ջոցները, եւ արտածելի խաղողները ընդունելի ըլլալու համար ընտիր տեսակէ ըլլան : — Օսմ. եզերքներ երթեւեկող օտար չոգենաւեր Օսմ. թղթ-ատարութեան պայուսակները ձրի կը փոխադրեն եւ ի փոխարէն փարսօի տուրքէն զեղչ մը կ'ըն-դունին : Ձեռնհաս իշխանութիւնը, իմանալով որ

այդ շոգենաւերը երբեմն կանոնաւորապէս կը կատարեն ձրի փոխադրութիւնները եւ յետոյ զըժուարութիւն կը յարուցանեն, որոշեց ձեռնհաս պաշտօնարանին տեղեկութիւն հաղորդել, որպէս զի ըստ այնմ կարեւորն ի գործ դրուի փարոսի տուրքին նկատմամբ: — Պուկարիայ 1906ի ելեւմտացոյցը 117.500.000 ֆրանքի գումար մը կը ներկայացնէ, այսինքն նախորդէն 6 միլիոն ֆրանք աւելի: — Ապահովագրական իւնիոն Ընկերութեան կեդր. վարչութեան կեանքի եւ հրդեհի ճիւղերուն ընդհանուր տնօրէններու կիներուն երկրորդ կարգի Շէֆագաթ շնորհուեցաւ: — Անթել հեռագրութիւն հաստատուեցաւ Տէրնէի (Ափրիկեան Տրիպոլիս) եւ Կէլէմիչի (Գոնեա) միջեւ: — Աթէնքի մէջ ձերբակալուած Հայ խռովարարներու դատը վաղը պիտի օկօի Լամայի մէջ: — Հարաւային Ափրիկէի Իսլամները, Լոնտոնի Օսմ. դեսպանին ձեռամբ, Հիճազի երկաթուղիին անցած տեղերը ցոյց տուող գեղակերտ վերատառութիւն մը զրկեցին Վեհ. Սուլթանին: — Աղեքսանդրիայէ մեկնողները բժշկական քննութեան կ'ենթարկուին: — Ամերիկայէ ընտիր բամբակի հունտ պիտի բերուի Օսմ. երկրներու այն մասերուն համար, որոնք այդ մշակութեան յարմար են: — Ճափոնի Կայսեր օրդին Նոտիքա իշխան Սուէզէ անցաւ իր երկիրը վերադառնալու համար:

Բողոք. Ժող. Գարրիէլ էֆ. Մինասեան, որ գրեթէ 20 տարիէ ի վեր կը պաշտօնավարէր Ազգապետարանի մէջ, չորեքշաբթի ի Տէր ննջեց 76 տարեկան: Տր. Համիլի Պէպէքի վարժարանին աշակերտներէն էր: Թաղման պաշտօնը ուրբաթ առաւօտ կատարուեցաւ Ֆէրիքէօյի Բողոք. գերեզմանատան մէջ: — Մր. Սանտրոս Մարաշ հրաւիրուած է իբր երեք ամիս Եռնարէն ուսուցանելու համար: — Այնթապի Գայաճըզ Թաղի Աւետ. եկեղեցիէն Տիկին Ռաքէլ Փանոսեան, Օր. Ովսաննա Մաքանեան եւ ուրիշ կին մը, նաեւ Հայիկի եկեղեցիէն կին մը, մէյմէկ մէճիտիյէ տունին ի նպաստ կոյրերու Սը. Դրոց հրատարակման:

Հայ Լոս. Ժող. Կիրակի Սաքէօյի Գալֆայեան Որբանոցին տարեկան հանդէսը տեղի ունեցաւ: Ներկայ էր նաեւ Պատրիարք Հայրը: Վեհ. Սուլթանին արեւշատութեան համար մասնաւոր աղօթքներ եղան եւ աշակերտուհիները, իրենց հաւատարմութեան եւ երախտագիտութեան ի նշան, իրենց ձեռքով զանուած ընտիր գորգ մը յանձնեցին Պատրիարքին: Վեհ. Սուլթանին մատուցուելու համար Գորգը Կայս. պալատ տարուեցաւ եւ Ն. Կ. Վեհափառութիւնը 100 ոսկի նուիրեց Գալֆայեան հաս-

տատութեան: — Ծովային զինուորական բժիշկ Տր. Գարրիէլ փաշա Սեւեան մեռաւ: Շատ տարիներ հաւատարմութեամբ ծառայած է Կայս. կառավարութեան եւ պատուանշաններով մեծարուած: — Պուրնապատի մէջ Յոյն քահանայ մը Հայ աղջրկան մը վկայութիւնը չէ ընդունած ամուսնութեան արարողութեան մը պահուն, եւ կը մեղադրուի Յոյն լրագրիւրներէն: — Կ'ըսուի թէ Տ. Կորիւն Վրդ. Կրօն. Ժողովին պահանջման համաձայն իր յօդուածները ետ առնելու զիտաւորութիւն չունի:

Յոյն Ժող. Ծեր եւ անկար քահանաներու օգնող ընկերութիւն մը կազմուած էր Պատրիարքարանի մէջ: Պատրիարքը այդ ընկերութեան յանձնարարեց զի միայն անկար քահանաներու նպաստել, այլ եւ բնաւ քահանայացուներ հասցնել աշխատիլ: — Երուսաղէմի Պատրիարքարանին 300,000 ոսկիի պարտքին համար Աթէնքէ փոխառութիւն մը ընելու ձեռնարկը չյաջողեցաւ: Ուստի կը խորհուի եզրապտոսի Յոյներուն զիմել: — Պատրիարքը Սինոդին երկու առաջարկ ըրաւ: Մին է եկեղեցւոյ արգելքները ջնջել այնինչ աստիճանի ազգականներու ամուսնութեան դէմ: Միւսն է Մեծ Պահոց մէջ Ժողովուրդն արտօնել կաթ եւ կաթնեղէն, կարագ եւ հաւկիթ ուտել: Այս առաջարկները նորէն ի նկատ պիտի առնուին ի մօտոյ: — Երուսաղէմի Հապէշական վանքին պաշտօնագրերէն ոմանք տեղւոյն Յոյն պատրիարքարանին մէջ կը գտնուին, Կ'ըսուի, եւ Հապէշ պատուիրակները կը խնդրեն որ անոնք իրենց յանձնուին: Սինոդը հարկ եղածը տնօրինած է:

Աւետարանի հրատարակ. Դեկ. 9 (Ն. Տ.) Օ. Ո. 100
Ծերն, Անաստու կրծր. կը 80-82 դահ., Անգղի. քաղը 39½-40 փր., ըն- 113-115, Րիզոն 42½ փր.,
տիր, 42½-43: Լոթի, Սընիկ. 235-245,
Ալեք. Էսքիշէի դրմա, պարկը 77-78 դահ., Սեւ Ժող 175-185:
Օտեռա (Ա) 95-100, (Բ) Սեւ. Պալքէսի քաղը
90-95, (Գ) 80-88: 58-64 փր.:
Գալի-դ, Ռուս. Պոլսոյ Թիֆլիս, Էնկիւրի-Եղ-
համար զոյգ թիթեղ 35 դառաքալը 17½-18 դահ.:
Շապուր, Թրիէսթէ կեն. Բաշը, Անաստու գըրի-
դինքը 82 դահ.: մա քաղը 7 դահ.:
Սաւր, 100 քաղը 6½-6¾ Բաշի, Ատանա քաղը
ոսկի: 7-7½ դահ.:
Բելի, Եզրպաղին, պար- Ալիւն, Գարաիթաթ, Պա-
Դեմալան. Դեկ. 1/14 լքէսի 118-120:

Օսմ. Միաց. Օ. Ո. 98 22 Բուսի. Երկթղ. ֆր. 132 87
Մէճիտիյէ 108 05 Նաթուէն 87 09
Մէթալիք 102 Գրիմից 54 03
Մանր արծաթ 104 Անգղ. ոսկի 109 25
Ռուսիոյ բոլ 90 Մանիթ 8 70

ԱՐՏԱՔԻՆ

Մեծ Բելուսի. Նոր վարչապետ Սըր Հէնրի Բէմպրի Պէնըրմէն 1836ին ծնած է եւ Մր. Չէմպրիէնի տարիքն ունի : Հայրն էր Սկոտլանդի Սըր Ճէյմս Բէմպրի, բայց երբ Սըր Հէնրի մեծ հարեւտութիւն մը ժառանգեց իր մօրեղբորմէն, Մր. Պէնըրմէնէ, իր հօրը մականուան վրայ անոր մականունն ալ աւելցուց : Ինք կրթութեամբ կլասիկոս եւ Բէմպրիի համալսարաններուն մէջ եւ առաջին անգամ Սկոտլանդի գաւառի մը երեսփոխան ընտրուեցաւ 37 տարի առաջ, եւ մինչեւ այսօր այդ գաւառին երեսփոխանը կը մնայ : Պատերազմական նախարարի պաշտօն վարեց թէ՛ Մր. Կլաուսթընի եւ թէ՛ Լորտ Բոզպրիի վարչապետութեան օրով : Եւ քաղաքական ասպարէզէն Սըր Ուիլիամ Հարքորթի քաղաքէն սկսելով Ազատական կուսակցական գիւղեր կը գրաւէր Երեսփ. Ժողովին մէջ : Անցեալ երեքշաբթի էր որ Սըր Հէնրի կանչուեցաւ Թագաւորէն, եւ այդ տեսակցութեան միջոցին ընդունեցաւ նոր նախարարութիւն մը կազմելու պաշտօնը : Սակայն իմացուց Ն. Վեհափառութեան թէ չէ կարող նախարարներուն ցանկը հաղորդել մինչեւ այս երկուշաբթի : Միջանկեալ օրերուն Ազատական պետերու հետ խորհրդակցեցաւ եւ զօրոյցներ ելան թէ դժուարութիւններ կը կրէ համաձայնութիւն գոյացնելու համար : Քանի մը տարի առաջ Լորտ Բոզպրիի, Ազատական վերջին Վարչապետը, կուսակցութենէն զատուեցաւ եւ չէզոք դիրք մը բռնեց : Յետոյ մասնաճիւղ մը կազմեց Ազատական Կայսերականներու անունով : Այդ ճիւղը կը մերժէ ուրոյն խորհրդարան մը տալ Իրլանտայի կամ օեւէ քայլ առնել, որով տկարանայ Բրիտանական պետութեան միութիւնը եւ զօրութիւնը : Ազատականներու այս թեւին կը պատկանին Մր. Ասքուիթ, Սըր Էտուըրտ Կրէյ եւ կուսակցութեան զօրեղագոյն անդամներէն ուրիշներ : Յայտնի է թէ շաբթուան խորհրդակցութիւնները համաձայնութեան մը յանգած են, որ հաւանօրէն հիմնուած է Վարչապետին օտ խոստման վրայ թէ յառաջիկայ նստաշրջանին մէջ ինքնօրինութեան ծրագիր պիտի չներկայացնէ Խորհրդարանին : Պահպանողական քաղաքագէտներ իրենց վերջին ճառերով ծանրացան ինքնօրինութեան ծրագրին վտանգին վրայ : Իրենց համար լաւ աշխարհավարութիւն է այս, վասն զի քուէներ պիտի չանին, եթէ յաջողին ընտրողներն համոզել թէ ինքնօրինութիւնը վտանգաւոր պիտի ըլլայ : Սակայն ընտրական յառաջիկայ պայքարին բուն ստանցքը ելեւմտական խն-

դիրն է : Նախարարներուն անուններն երկուշաբթի հրատարակուեցան : Սըր Էտուըրտ Կրէյ Արտաքին գործերու նախարար կ'ըլլայ, Մր. Հորպըրթ Կլետսթըն՝ Ներքին եւ Մր. Ասքուիթ՝ Գանձային : Մր. Ճան Մօրլի, Մր. Ճէյմս Պրայս եւ գործաւորներու ներկայացուցիչ Մր. Ճան Պըրնզ միւս նախարարներուն մէջ են : Կը կարծուէր թէ Վարչապետը թերեւս պիտի ուզէ Լորտերու Ժողովին անդամակցիլ : Այդ պարագային Մր. Ասքուիթ Երեսփ. Ժողովին վարիչ պիտի ըլլար : Վերջին հետազոտներէն կը հաւկցուի թէ առայժմ այդպիսի բան պիտի չըլլայ, վասն զի Սըր Հէնրիի առողջութիւնը գոհացուցիչ է : Սընթոքս, ակնարկելով Սըր Հէնրիի այն սովորութեան որ է իր ճառերը գրել ու կարդալ, կ'ըսէ թէ ան չկրնար Երեսփ. Ժողովի յաջող վարիչ մը ըլլալ, եթէ այդ սովորութենէն չհրաժարի : Ինչպէս սովորութիւն է, երբ նախարարութիւն մը հրաժարական տայ, Թագաւորը ամենց ազնուականութեան տիպոս կուտայ : Այս պատուին արժանացող իննին մէջ կան Սըր Մայքըլ Հիքս Պիչ եւ Մր. Րիչի, որ պահ մը Գանձային նախարար էր : Ըստ օրինի, երեսփոխաններէն անոնք որ նախարարի պաշտօն ստանձնեցին, պարտին վերջին ընտրուիլ ներկայ Խորհրդարանին համար, որ դեռ լուծուած չէ եւ յետոյ նորէն ընտրուիլ գալ ամիս, երբ անտարակոյս ընտրութիւններ պիտի կատարուին նոր Խորհրդարանին համար : Բայց հաւանօրէն կերպ մը պիտի գտնուի այս անպատեհութենէն խոյս տալու : Կը կարծուի թէ ընդհանուր ընտրութիւնները Յունիքին տեղի պիտի ունենան : Լորտ Լէնգտաուն պաշտօնէն չքաղուած՝ հրաժեշտի ընդունելութիւն մը սուաւ դեպքանական մարմինն : Այդ ընդունելութեան ներկայ էին Օսմանեան, Գերմանական, Ֆրանսական դեսպանները եւ արիւշ դեսպաններ : Ֆրանսացիները վստահ են թէ Անգլիոյ նախարարական փոփոխութիւնը սարքերութիւն պիտի չընէ երկու երկիրներուն փոխադարձ թիրալիր յարաբերութիւններուն համար : — Լորտ Բոզպրիի ազգային պաշտպանութեան նիւթին վրայ ճառելով ըսաւ թէ նաւատորմն է պաշտպանութեան առաջին գիծը, բայց կրնայ բան մը պատահիլ, ինչպէս մասախուղ կամ փոթորիկ, որով այդ գիծը խորտակուի եւ արշաւող բանակը Բրիտանական ափերն հասնի : Այդ պարագային անբաւական կ'ըլլայ կանոնաւոր բանակը, հետեւապէս զինուորական ընդհանուր մարզանք կը յանձնարարէ պետութեան ապահովութիւնը ամբար հիմի վրայ պահելու համար : — Պուտտայականներու հոգեւոր

պետը, Թաշի Լամա, Թիպէթէ Հեղկաստան եկած եւ տեսակցած է Ուէյլօի իշխանին հետ : — Անցեալ շաբթու Լոնտոնի Չէրինկ Դրոս անուն կայարանին ապակեայ խոշոր տանիքին մէկ մասն ինկաւ եւ 7 անձ մեռան եւ 21 անձ վիրաւորուեցան : Փլատակներուն մէկ մասը յարակից թատրոնի մը տանիքին վրայ ինկաւ եւ փոքուց զայն : — Սլանդորդ լաւ գործի մը ձեռնարկած է գրամ հաւաքելով «Ծննդեան Հիւրի Ընկերակցութեան» համար, որու նպատակն է տուններ գտնել, ուր երկու շաբաթ աղքատիկ տղայք հիւրընկալուին Ծննդեան տօնին ժամանակ : Ինք կը խոստանայ թէ բոլոր զրկուող տղայք արժանաւոր պիտի ըլլան, նաեւ հիւանդութենէ զերծ, բայց այնքան աղքատ որ իրենց տան մէջ բնաւ խրախճանու թիւն պիտի չունենան Ծննդեան տօնին առթիւ :

Գերմանիա . Փոն Պիւլով իշխանը ճառ մը խօսեցաւ Բայխսթակին մէջ, եւ Անգղիոյ ու Գերմանիոյ փոխադարձ յարաբերութիւններուն համար ըսաւ թէ «Երկու երկիրներուն մէջ ալ աւելի լաւ յարաբերութիւններու փափաք կը յայտնուի : Անգղիոյ խաղաղասէրները եռանդով կ'աշխատին : Կը յօւսանք թէ նախարարական փոփոխումէն ետքը ղէպի մեզ լաւագոյն զգացումներ պիտի բնորոշանան ու զօրանան : Մենք առանց նախանձի կը նայինք Անգղիոյ մեծ վաճառականութեան, գաղթային մեծ գործունէութեան եւ նաւային շինութիւններուն : Եւ իրաւունք ունինք նոյնը ակնկալելու Անգղիայէ՝ նկատմամբ մեր նաւատորմին :» Ետոյ ըսաւ, «Հիմա հաշուի առնելու ենք հանրային խորին հակառակութեան զգացում մը, որ Անգղիոյ մէջ կայ մեզի նկատմամբ : Դեռ վերջերս է միայն որ այս վտանգաւոր ձգտման դէմ ոեւէ հակում զգալի եղաւ Անգղիական ազդեցիկ յրջանակներու մէջ : Անկեղծութեամբ կ'ողջունեմ բարեւոյց ման այդ նշանները :» Երբեակ Զինակցութեան համար ըսաւ թէ այս մեծ ազգերը առաջին անգամ միացնող պատճառները դեռ գոյութիւն ունին այսօր, թէ երբեք չհանրու հակընդդիմութիւն չկայ Գերմանիոյ եւ իր զինակիցներէն ոեւէ միոյն միջեւ, եւ թէ Աւստրիա-Հունգարիոյ եւ Իտալիոյ միջեւ երբեմնակի ծագող թիւրիմացութիւնները միշտ բարձուած են յաջողապէս : Երբեակ Զինակցութիւնը, ինչպէս միշտ, կը մնայ խաղաղութեան եւ իրերու արդի կացութեան պահպանման ջատագով : Անկիւնափռական զինակցութեան զալով, ըսաւ թէ, ինչպէս՝ Լորտ Լէնդալուն ըսեցատրեց, բան մը չպարտուակեր Ծայր Արեւելքի Գերմանական նպատակներուն հակառակ, որոնք կ'իրագործուին երբ բաց դրան քաղաքականութիւնն ապահովուի Գերմանական վաճառականութեան եւ ճարտարութեան համար, եւ երբ պահպանուի խաղաղութիւն եւ Զինու պետութեան

հողային ամրաշէնութիւնը : Մարտի մէջ, ըսաւ, Գերմանական աշխարհավարութիւնը պաշտպանողական էր միայն, եւ թէ Մարտի հետ Գերմանիոյ առեւտուրը այնչափ կարեւոր է որ կարելի չէր այնպիսի աշխարհավարութեան մը հաւանիլ, որ կ'սպառնար Մարտէ վտարել Գերմանիա Ֆրանսական թերթեր կը գանգատին թէ Գերման վարչապետին ճառին մէջ ճշգրտութիւն կը պակսի : Թաւ կ'ըսէ թէ անցեալին վրայ կը խօսի, որ արդէն յայտնի է, իսկ ապառնիին վրայ լուռ կը մնայ թէ. ինչպէս ըսաւ ինք ուրիշ առթիւ, Մ. Բուվիէ տեսութիւնները կատարելապէս կը համաձայնին իր տեսութիւններուն, ինչո՞ւ երկու աւստրիացի Մարտիան խնդրը վերստին կը բանայ բուն իսկ օկիզըն : Փոն Պիւլով իշխանը ուրիշ ճառով մը գովեստ կարդաց Հէթերօններու դէմ կըռուող զօրաց եւ հերքեց այն քննադատութիւնները, որոնք անոնց հրամանատարին, Զօր. Թրոթայի, վրայ եղան, ըսելով թէ ումպէտ անգլոթեմամբ վարուած է տեղացիներու հետ : — Պերլինէ կը հեռագրուի թէ քաղաքական եւ եկեղեցական բազմաթիւ անձնաւորութիւններ, որոնց հետ է նաեւ Պէլլաւի սրբեպիսկոպոսը, եւ ուրիշ նշանաւոր անձեր ժողով մը գումարած են Անկիւնգերման յարաբերութիւնները բարեփոխելու համար :

Ֆրանսա . Եկեղեցիի եւ Պետութեան անջատման ծրագրին բոլոր յօդուածները քուէարկուեցան Մեքսիկայէն եւ անոր վերջին ընթերցումը որոշուեցաւ 102ի դէմ 181 քուէով : Այսպէս վերջացաւ Եկեղեցիի եւ Պետութեան երկարատեւ միութիւնը, որ կար նախորդէն օրերէն հետէ : Օրինաբան մէկ յօդուածին համաձայն, այլեւայլ թեմերու եկեղեցական կալուածները տարուան մը մէջ պիտի յանձնուին՝ գործը վարելու համար եկեղեցականներու կողմէ կազմակերպուած ընկերութիւններու : Եթէ տարուան վերջը ընկերութիւններ կազմուած չըլլան, եկեղեցական կալուածը տեղային բարեօրական հաստատութիւններու կրնայ տրուիլ պետութեան կողմէ : Դէռ յայտնի չէ թէ եպիսկոպոսները պատրաստ են այդ ընկերութիւնները կազմել : — Անցեալ ուրբաթ փոթորկալից եղաւ Երեսփ. Ժողովի նիստը : Մ. Ֆոռ ըսաւ թէ Գերմանիա իմացած է որ Անգղիական կառավարութիւնը ինչ ինչ պայմաններով խոստացած է օգնել Ֆրանսայի, եւ իմացած ալ է այդ խոստման տրուելն մինչեւ 12 ժամ ետքը : Ըսաւ թէ տեղեկութիւնը կ'աժ Մ. Բուվիէ սուած ըլլալու է, կ'աժ Մ. Տէլքաւէ, եւ անոնց հրաւէր կարդաց բացատրութիւն տալ : Մ. Բուվիէ բռնոն զայրոյթով ուրացաւ զայս եւ ժամանակ մը այնպէս թուեցաւ թէ ժողովը պիտի խանգարուէր մեծ աղմուկով : Սակայն երեսփոխաններէն ոմանք յաջողեցան վերջ տալ փոթորկալոյ տեսարանին :

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ

Ի ՅԱՐԱՐԵԼԻ Ա. ՅԱՅԱՐ ՎՅՈՒՆԵՆ

Ձեմանցըյար եղգուշու Աւերիքան խան